

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over :

- de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 28 maart 2011 inzake de reactie op moties en toezeggingen op het terrein primair en voortgezet onderwijs naar aanleiding van de begrotingsbehandeling Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (Kamerstuk 32 500 VIII, nr. 152);
- de reactie van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 28 mei 2010 inzake over de onderzoeksvraag naar de bekostiging per vestiging in het primair onderwijs (Kamerstuk 31 293, nr. 75).

Vragen zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie,
Van Bochove

Adjunct-griffier van de commissie,
Janssen

Inhoudsopgave

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

2. *Motie Klaver c.s. over leerling-ratio en onderzoek SP «Minder geld, grotere klassen»*

3. *Motie Smits en Çelik over rechtstreekse rijkssubsidie aan de Schoolvestiging*

4. *Motie Ferrier c.s. over een onderzoek naar de ontwikkeling van de kosten bij extreme toe- of afname van het aantal leerlingen*

5. *Motie Voordewind en Ferrier over onderzoek naar de gevolgen van krimp, kwaliteit en leegstand*

6. *Overig*

II. Reactie van de minister

I. Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie hebben kennisgenomen van de reacties op moties en toezeggingen op het terrein van primair en voortgezet onderwijs naar aanleiding van de begrotingsbehandeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de reactie van de minister op het verzoek van de commissie OCW over de onderzoeksvraag bekostiging per vestiging.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reacties op moties en toezegging op het terrein van primair en voortgezet onderwijs naar aanleiding van de begrotingsbehandeling van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2. *Motie Klaver c.s. over leerling-ratio¹ en onderzoek SP «Minder geld, grotere klassen»*

De leden van de VVD-fractie zijn verheugd met de stelling die de minister inneemt met betrekking tot de moties Klaver c.s. inzake de leerling-leraarratio en het onderzoek van de SP «Minder geld, grotere klassen». Scholen moeten en kunnen zelf een afweging maken over de besteding van de lumpsumfinanciering, zo menen de leden. Schoolleiders dragen een eigen verantwoordelijkheid voor het goed besteden van beschikbare middelen. De leden zijn met de minister van mening dat de financiële deskundigheid versterkt moet worden en zien de resultaten van de stappen die de minister op dit vlak zet, met vertrouwen tegemoet. De leden zien aanleiding tot het stellen van de volgende vragen. De minister stelt terecht dat de onderwijskwaliteit op scholen het meest gebaat is bij kwalitatief goede en voldoende leraren. Volgens de minister biedt het toezicht van de Inspectie van het Onderwijs op de onderwijskwaliteit een indirecte waarborg voor kwalitatief voldoende leraren (leerling-leraarratio) op de school. Uit de brief van de minister blijkt dat de Inspectie van het Onderwijs in bepaalde gevallen expliciet naar de verhouding tussen het aantal leerlingen en het aantal leraren kijkt. Graag vernemen de leden in hoeveel en in welke gevallen de Inspectie van het Onderwijs naar de leerling-leraarratio kijkt. Verder vragen de leden of de inspectie een omslagpunt of ander ijkpunt hanteert met betrekking tot de leerling-leraarratio dat aanleiding geeft tot het vermoeden van risico's voor de onderwijskwaliteit. Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) biedt inzicht in de bekostiging per school². De minister onderzoekt op dit moment hoe de toegang tot de reeds beschikbare informatie kan worden verbeterd. De

¹ Kamerstuk 32 500 VII, nr. 31.

² Via de website www.ocwduo.nl

leden van de fractie zijn groot voorstander van transparantie waar het aankomt op de besteding van onderwijsgeld. Graag vernemen de leden wanneer de minister het onderzoek denkt af te ronden en aan de Kamer denkt toe te zenden. Voorts vernemen de leden graag of de minister inmiddels haar voornemen de PO-Raad, de VO-Raad en diverse schoolbesturen bij het onderzoek te betrekken, heeft waargemaakt.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de motie Klaver c.s. inzake leerling-leraarratio. De leden hebben enkele vragen inzake het via «Vensters voor Verantwoording» openbaar beschikbaar maken van schoolresultaten door alle scholen. Op welke termijn zullen deze schoolresultaten beschikbaar zijn? Zijn de scholen verplicht deze gegevens beschikbaar te maken? Zo ja, welke mogelijke sancties ziet de minister als scholen hier niet aan voldoen, zo vragen de leden. Via Vensters voor Verantwoording zal ook informatie over de leerling-leraarratio beschikbaar worden gemaakt. Deze zal getoond worden voor het totale personeel, maar ook uitgesplitst naar diverse groepen medewerkers. In met name het mbo komt het voor dat er zich een grote uitval voordoet tijdens en na het eerste jaar. In sommige gevallen zullen er dus grote verschillen zijn tussen de ratio's in de eerstejaarsklassen en latere leerjaren. Sommige docenten geven les aan zowel eerstejaarsklassen als klassen in een later leerjaar. Indien de gegevens zich beperken tot een gemiddeld leerling-leraarratio per docent kan dit een vertekend beeld opleveren. De leden vragen of bij de verstrekte gegevens met betrekking tot de ratio van onderwijzend personeel wordt uitgegaan van een opsplitsing per docent per klas. De leden hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op het onderzoek van de SP «Minder geld, grotere klassen». De leden betreuren het dat de minister geen onderzoek zal instellen naar een percentage van het budget van scholen dat maximaal buiten het primaire proces besteed mag worden.

De leden van de GroenLinks-fractie zijn teleurgesteld over de reactie op de motie over leerling-leraarratio. De reactie bevat, naar de mening van de leden, twee tegenstrijdige elementen. Enerzijds geeft de minister aan dat de hoeveelheid leraren per leerling door scholen zelf bepaald moet worden in het kader van de lumpsumgedachte. Anderzijds stelt de minister dat de Inspectie van het Onderwijs bij scholen waar zij risico's ziet wel degelijk op een leerling-leraarratio controleert. Klopt het dat, ondanks de lumpsumgedachte, scholen wel degelijk gehouden zijn aan een bepaalde ratio? Zo ja, wat is deze ratio? Welke normen hanteert de inspectie, in de gevallen dat zij expliciet kijkt naar de indicator leerlingen per medewerker, zo vragen de leden. Kan de minister aangeven in hoeveel gevallen de inspectie kijkt naar de ratio? De minister schrijft dat het aantal leerlingen grotendeels bepalend is voor de hoeveelheid formatie waarop de personele bekostiging is gebaseerd. Wat is precies de relatie tussen het aantal leerlingen en de hoeveelheid formatie waarop de personele bekostiging is gebaseerd, zo vragen de leden.

3. Motie Smits en Çelik over rechtstreekse rijkssubsidie aan de schoolvestiging¹

De leden van de VVD-fractie lezen in de reactie op de motie Smits en Çelik over rechtstreekse rijkssubsidie aan schoolvestigingen dat de minister een voorbeeld bekend is waarbij scholen een begroting opstellen, die indienen bij het bestuur en daarover vervolgens in gesprek gaan met het schoolbestuur. De leden vernemen graag of de minister meer van deze voorbeelden kan geven van de wijze waarbij op lokaal niveau op een goede wijze de bekostigingsrelatie wordt vormgegeven tussen schoolbesturen en de bij hun aangesloten scholen.

¹ Kamerstuk 32 500 VII, nr. 19.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de motie Smits en Çelik over rechtstreekse rijks subsidie aan de schoolvestiging. De leden betreuren het dat de minister geen mogelijkheid ziet deze motie uit te voeren.

De leden van de SP-fractie vinden het onacceptabel dat de minister aangenomen de motie Smits en Celik weigert uit te voeren. Hoe ziet zij de verhouding tussen kabinet en Tweede Kamer der Staten-Generaal? Wat is volgens haar de rol van het kabinet wanneer de Tweede Kamer der Staten-Generaal in meerderheid een motie aanneemt, zo vragen de leden. In haar brief beschrijft de minister vele praktische problemen. De leden betreuren het dat de minister vooral op zoek is gegaan naar redenen waarom zij de motie niet hoeft uit te voeren. Waarom heeft zij voor haar onderzoek naar de mogelijkheden om de motie uit te voeren niet gekozen voor een positievere insteek, zo vragen zij. Deelt de minister de mening van deze leden dat het kijken naar mogelijkheden om een aangenomen motie uit te voeren beter past bij ons democratische rechtssysteem, dan de negatieve lijn die zij in haar brief volgt? De leden vragen in hoeverre is overlegd met scholen, schoolleiders, schoolbesturen en de sectorvertegenwoordiging over de mogelijkheden tot uitvoering van de motie. In haar brief somt de minister de redenen op waarom een pilot om per schoollocatie te bekostigen in plaats van per schoolbestuur leidt tot uitvoeringslasten, in de eerste plaats voor DUO, maar ook voor scholen. Hoeveel geld mag een pilot kosten volgens de minister? Maakt het voor haar verschil of het gaat om een pilot die is bedacht door haar ministerie of die door een meerderheid in de Tweede Kamer der Staten-Generaal is aangevraagd? Hoeveel geld is in 2010 door het ministerie van OCW aan pilots besteed? Het is de leden van de eerder genoemde fractie onduidelijk waarom de tweede variant in de brief van 28 mei 2010 wordt afgewezen¹. Waar bij andere varianten strijdigheid wordt gevonden met de Grondwet, is dit bij variant twee niet aan de orde. In hoeverre is deze variant, waarbij de bekostiging die een bestuur voor een school ontvangt, volledig ten behoeve van die school moet worden besteed, serieus onderzocht naar aanleiding van de aangenomen motie? Is het mogelijk een pilot uit te voeren op basis van deze variant zonder de wet te wijzigen? In hoeverre kan, wanneer nodig, gebruik worden gemaakt van een experimenteerartikel, zo vragen de leden. In hoeverre verschillen de mogelijkheden tussen openbare en bijzondere scholen? In hoeverre is overlegd met scholen, schoolleiders, schoolbesturen en de sectorvertegenwoordiging over deze variant, zo vragen de leden. Het is de leden tevens onduidelijk waarom de vierde variant in de brief van 28 mei 2010 wordt afgewezen. In deze variant krijgt de medezeggenschapsraad instemmingsrecht in plaats van adviesrecht over het financieel beleid. De minister schrijft dat hierdoor een zo grote inbreuk op de bevoegdheid van het schoolbestuur wordt gemaakt, dat deze de verantwoordelijkheid voor het onderwijs en het financieel beleid van de rechtspersoon niet langer waar kan maken. De leden vragen waarop de minister deze stelling baseert. In hoeverre zijn hier ervaringen mee en hoe zijn deze ervaringen geëvalueerd? Of speelt koudwatervrees hier een rol? De wetgever legt een schoolbestuur verschillende kaders op, waarbinnen deze moet opereren. Wanneer de redenering van de minister zou worden doorgevoerd, zijn überhaupt geen kaders te stellen aan het financieel beleid van een schoolbestuur, omdat deze de eigen verantwoordelijkheid ondermijnt van het schoolbestuur. Welk principieel verschil zit er tussen kaders die de wetgever stelt en kaders die eventueel worden opgelegd door een medezeggenschapsraad? Is het mogelijk een pilot uit te voeren op basis van deze variant zonder de wet te wijzigen? In hoeverre kan, wanneer nodig, gebruik worden gemaakt van een experimenteerartikel? In hoeverre verschillen de mogelijkheden tussen openbare en bijzondere scholen? In hoeverre is overlegd met scholen, schoolleiders, schoolbe-

¹ Kamerstuk 31 293, nr. 75.

sturen en de sectorvertegenwoordiging over deze variant, zo vragen de leden. Wat is precies het verschil tussen de informatie over bekostiging per school zoals die via Dienst Uitvoering Onderwijs is op te vragen en bekostiging op vestigingsniveau? Welke ontbrekende parameters worden bedoeld in de brief van 28 mei 2010?¹ In hoeverre is het mogelijk deze parameters wel te berekenen voor een beperkt aantal scholen in verband met de door een meerderheid van de Kamer gevraagde pilot? In hoeverre is het mogelijk om een beperkt aantal vestigingen te verwittigen van de bekostiging die voor hen gereserveerd is binnen de lumpsum? Zou dit makkelijker zijn wanneer in overleg met de medezeggenschapsraad is afgesproken welke taken worden uitgevoerd door een overkoepelend bestuur, zodat alleen voor de rest van de taken een bekostiging per vestiging hoeft te worden berekend? De leden vragen in hoeverre deze variant serieus is besproken op het ministerie? Wat was de uitkomst van deze bespreking? Is het mogelijk om medezeggenschapsraden de informatie waarop medezeggenschapsraden recht hebben met betrekking tot de bekostiging per school actief toe te zenden, zo vragen de leden.

4. Motie Ferrier c.s. over een onderzoek naar de ontwikkeling van de kosten bij extreme toe- of afname van het aantal leerlingen²

De leden van de VVD-fractie wachten met belangstelling op de resultaten van de onderzoeken naar de (financiële) gevolgen van demografische krimp voor het onderwijs.

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de motie Ferrier c.s. over een onderzoek naar de ontwikkeling van de kosten bij extreme toe- of afname van het aantal leerlingen. De leden wachten de uitkomsten van het lopende onderzoek met belangstelling af.

5. Motie Voordewind en Ferrier over onderzoek naar de gevolgen van krimp, kwaliteit en leegstand³

De leden van de PVV-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de reactie op de motie Voordewind en Ferrier over onderzoek naar de gevolgen van krimp, kwaliteit en leegstand. De leden hebben een vraag naar aanleiding van het onderzoek van Parkstad Limburg naar samenwerkingsmogelijkheden tussen regionale vmbo's, mbo's en hbo's. Worden hierbij ook mogelijkheden tot eventuele fusies, al dan niet tussen verschillende schoolsoorten onderzocht, zo vragen de leden.

6. Overig

De leden van de SGP-fractie vragen op welke wijze de regering uitvoering geeft aan motie Dijkgraaf en Van der Ham over de lat hoger leggen voor het onderdeel spelling⁴. Deze leden constateren dat voor de uitvoering van deze motie verwezen wordt naar een brief die verstuurd is voordat de motie is aangenomen⁵. Zij constateren dat ten onrechte de suggestie wordt gewekt dat door het uitvoeren van deze motie het systeem van de referentieniveaus op de schop zou gaan. Volgens deze leden is het referentiekader niet bedoeld als een star en statisch model, maar als een natuurlijk groeiemodel waarin op concrete onderdelen aanpassingen kunnen worden verricht. De evaluatie van het systeem van referentieniveaus op zich dient naar hun mening dus los te staan van de inhoud van concrete onderdelen. Graag ontvangen zij een reactie op deze constatering en op de verwachtingen die bij de expertgroep bij het opstellen van de referentieniveaus daaromtrent bestonden. Het zou naar de mening van deze leden merkwaardig zijn dat de lat voor een concreet onderdeel bewust te laag gehouden wordt, omdat de evaluatie van het systeem als

¹ Kamerstuk 31 293, nr. 75, pagina 1.

² Kamerstuk 32 500 VII, nr. 21.

³ Kamerstuk 32 500 VII, nr. 35.

⁴ Kamerstuk 32 500 VIII, nr. 39.

⁵ Kamerstuk 31 332, nr. 15.

geheel voorlopig nog op zich laat wachten. Zij vragen of het referentiekader op deze manier niet eerder belemmerend dan stimulerend werkt voor kwaliteitsverbetering.

II. Reactie van de minister